

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς καταθέσεως τοῦ τιμητικοῦ τούτου τόμου τῶν Ἐναισίμων ἔχων τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐκφράζω καὶ τὴν ὁμόθυμον γνώμην τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας, ἥς ἀπὸ τοῦ 1926 διατελεῖ ἡ αὐτοῦ μακαριότης τακτικὸν μέλος, συγχαίρω αὐτὸν ὀλοψύχως ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τριακονταπενταετίας τῆς ἐπιστημονικῆς δρασεως καὶ εὐχομαι αὐτῷ μακροημέρευσιν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς τε ἐκκλησίας καὶ τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ.—Περὶ τοῦ Κυπριακοῦ Ἔγκε (πρόφ. enge) ὑπὸ **Σίμ. Μενάρδου**.

Ἡ ἄρνησις ἐν Κύπρῳ ἐκφέρεται κατὰ δύο τρόπους α') διὰ τοῦ ἐν, π. χ. ἐν εἶδα, ἐν παίρω, δηλαδὴ τοῦ σήμερον πανελληνίου δέν, τοῦ ἄλλοτε λεγομένου πληρέστερον οὐδέν π. χ. ἐξ Ἑλληνικῶν νόμων τῆς Κύπρου ἐπὶ τῆς Φραγκοκρατίας (Σάθα Μεσ. Βιβλιοθ. τόμ. στ' (1877), σ. 524, 19) «οὐδὲν ἔχει ἐξουσίαν» (530, 20) «οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τῆς κοιμηθῆ, (538, 16) «οὐδὲν δύνανται οἱ παῖδες νὰ διαλύουν τὸν γάμον» κτλ. καὶ β') ἐντονώτερον διὰ τοῦ ἔγκε παίρω, ἔγκε θέλω, ἔγκε ξέρω τούρκικα.

Ἔγκ' ἔχω καὶ τὸν Κωνσταντῶν γιὰ νᾶρτη νὰ τὸν πάρη
(Λαογραφία, τόμ. 6, σ. 509 στ. 63, ἐκ Καρπασίας).

«Ἀγάπη ἔγκ' ἐχ χορτασιὰ νὰ φάης νὰ σου μείνη.

Καὶ ἡ μὲν πρώτη συλλαβὴ τοῦ ἔγκε εἶναι προφανῶς τὸ (δ)έν.

Ἄλλὰ τί εἶναι τὸ κε; Ἄνὰ τὸν Πόντον μέχρι ἐσχάτων δὲν εἶχε χαθῆ τὸ ἀρχαῖον οὐκ, λεγόμενον οὐτοῖ (=οὐκι) οὐτσέ, (Σούρμainer) οὐτοσ', ἀλλὰ καὶ οὐκ (ἽΟφισ) καὶ 'κί (Κοτύωρα, Κερασσοῦς, Οἰνὴ, Χαλδία) π. χ. 'κί λεγ' ἀτο 'κί θελ' ἀτο καὶ τέλος κέ ἐν Τραπεζοῦντι καὶ Ἰνεπόλει (πρβ. Ἀρχεῖον Πόντου Γ', 1930, 16) π. χ. 'κ' ἔγραψ' ἀτο, κ' ἐποικ' ἀτο¹. Ὁμοίως ἐν Καππαδοκίᾳ ἐλέγετο 'κί (Συνασσός) καὶ κέ (Ἄνακοῦ, Φάρασα).

Τὸ κέ λοιπὸν τοῦτο (ὅπερ προῆλθεν ἐξ ἀρνητικῶν φράσεων μετὰ τῶν παρωχημένων χρόνων (οὐ)κ ἔγραφα, (οὐ)κ ἐθέλεσ' ἀτο) φαίνεται ὅτι εἶναι καὶ ἡ β' συλλαβὴ τοῦ Κυπριακοῦ ἔγκε. Εἶναι δηλαδὴ συνδυασμὸς δύο ἀρνήσεων, καθὼς τὸ γαλλικὸν π. χ. je ne dis pas.

Ὅτι δὲ τὸ κέ ἦτο ἀρχαιοτέρα κοινὴ ἄρνησις δεικνύει ἡ μετὰ τὸ ῥήμα θέσις τῶν ἀντωνυμιῶν «ἔγκε θέλω το, ἔγκ' εἶδα τον, ἔγκ' ἐπῆρα το, ἦτοι (οὐ)κ ἐπῆρ' ἀτο» ὡς ἐλέγετο ἐν Πόντῳ. Ἐνῷ προτάσσεται τοῦ ῥήματος μετὰ τὸ ἀπλοῦν (δ)ἐν π. χ. ἐν το θέλει, ἐν το εἶδα, ἐν το (ἐ)πῆρα κτλ.

Ἡ ὁμοιότης αὕτη τῆς Κυπριακῆς καὶ Ποντικῆς διαλέκτου πρέπει νὰ προστεθῆ

¹ Τὰ Ποντικά ἐπιστοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνθίμου Παπαδοπούλου.

εις ὅσας ἐσημείωσεν ὁ Dawkins. (Ἀφιέρωμα εἰς Γ. Ν. Χατζιδάκιν (1921), σ. 42-59).
 Εἶναι ἄρα γε λείψανα τῶν χρόνων, καθ' οὓς οἱ πολυπαθεῖς Κύπριοι, μετοικισθέντες εἰς
 τὸν Πόντον ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ β', συνέζησαν ἐπὶ δύο τρεῖς γενεάς μετὰ τῶν
 ἐκεῖ Ἑλλήνων ;

**ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.—Τὰ παλαιοχριστιανικὰ καὶ βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Κύπρου
 ὑπὸ Γ. Σωτηρίου.**

Ἡ προκειμένη ἀνακοίνωσις σκοπὸν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τὰ περίσματα μόνον
 μελέτης μου περὶ τῶν παλαιοχριστιανικῶν καὶ βυζαντινῶν μνημείων τῆς Κύπρου,
 ἅτινα ἐσχάτως ἠρεύνησα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ προσκλήσεώς μου ὑπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς
 Κύπρου δι' εἰδικὴν ὑπηρεσίαν σχετιζομένην μὲ τὴν ὑπόδειξιν πρὸς συντήρησιν ὑπὸ τῆς
 ἐκεῖ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς τῶν βυζαντινῶν μνημείων τῆς νήσου καὶ τὴν περισυλ-
 λογὴν τῶν κινητῶν βυζαντινῶν ἀντικειμένων διὰ τὸν καταρτισμὸν παγκυπρίου βυζαν-
 τиноῦ Μουσείου ἐν Λευκωσίᾳ.

Εἰς τὴν Κύπρον διέμεινα ἐπὶ δύο περίπου μῆνας (Αὐγούστον καὶ Σεπτέμβριον),
 περιηγήθητιν δὲ τὰς ἐπαρχίας τῆς νήσου, τὰς Μονὰς τὰς ἐν χρήσει καὶ τὰς ἐγκα-
 ταλειμμένας καὶ τὰς πλείστας παλαιὰς ἐκκλησίας τῶν πόλεων καὶ χωρίων, ὅσαι
 ἀνεφέροντο εἰς δημοσιεύσεις καὶ ὅσαι ἐξ ἐπιτοπίων πληροφοριῶν εἶχον ἐνδείξεις
 ἀρχαιότητος.

Διὰ τὴν ἐπίπονον ἀληθῶς ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ἐνδιαφέρουσαν περιοδείαν μου
 ταύτην ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου καὶ αἱ Μητροπόλεις τῆς νήσου μοι παρέσχον ὅλα τὰ
 μέσα, ἵνα ἐπισκεφθῶ καὶ μελετήσω τὰ λείψανα τῆς χριστιανικῆς τέχνης τῆς «ἀγίας
 Νήσου», ὡς ἀποκαλεῖ τὴν πατρίδα του Κύπρον εἰς τὸ χρονικόν του ὁ Μαχαιρᾶς ἕνεκα
 τοῦ πλήθους τῶν ἁγίων της καὶ τῶν ναῶν της (ἐν Σάθᾳ, Μεσαιων. Βιβλιοθ. Α΄
 Βενετία, 1878, σ. 67), διὸ καὶ θεωρῶ καθῆκόν μου ν' ἀπευθύνω καὶ ἐντεῦθεν τὴν
 εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς τῆς Κύπρου, μετὰ συγκινήσεως δὲ
 θὰ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὴν προθυμίαν καὶ τὰς εὐκολίας, τὰς ὁποίας παρέσχον εἰς τὴν
 ἐργασίαν μου οἱ λόγιοι Κύπριοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, ὡς καὶ τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον, ὅπερ
 συνήντησα καὶ εἰς τὸν ἀπλοῦν ἀκόμη λαόν, ἵνα γνωρίσῃ τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἱστορικὰ
 του μνημεῖα διὰ νὰ τὰ διαφυλάξῃ ἀπὸ πάσης περαιτέρω καταστροφῆς καὶ διαρπαγῆς.

Ἐκ τῆς μεσαιωνικῆς καθόλου τέχνης τῆς Κύπρου εἶναι γνωστὰ μέχρι τοῦδε
 (ἰδιαίτατα ἐκ τοῦ λαμπροῦ εἰς δύο τόμους ἔργου τοῦ Camille Enlart, *L'art gothique
 et la Renaissance en Chypre*, Paris, 1899) τὰ φραγκικὰ κυρίως μνημεῖα τῆς
 νήσου, ἥτοι οἱ μεγαλοπρεπεῖς γοτθικοὶ ναοί : τῆς Φαμαγούστας, Λευκωσίας καὶ Δέλλα